

g. Rezumatul tezei de doctorat

TEZĂ DE DOCTORAT

Constante fundamentale în coregrafia contemporană: corp-spațiu-mișcare

Cuprins

ARGUMENT.....	5
CAPITOLUL 1. Repere estetice corporale de la ritualul antic la spectacolul de balet.....	11
1.1. Perspective estetice și artistice în antichitatea greacă	11
1.1.1. Mitul și ritualul antic.....	12
1.1.2. Epoca de aur. Cetatea platonicească-spațiul desăvârșirii umane.....	16
1.2. Emanciparea corporală.....	20
1.3. <i>Arte dell'ingegno</i>	26
1.4. Moștenirea noverriană.....	31
1.5. Spectacolul de balet – apoteoză estetică a dansului clasic.....	35
1.5.1. Ipostaze ale feminității în romantismul coregrafic	39
1.5.2. Metaforă, simbol, metamorfoză în baletele romantice	42
1.6. Corpul. Expresie poetică a mișcării	45
Concluzii	51
CAPITOLUL 2. Portret coregrafic – Maurice Béjart	53
2.1. Introducere	53
2.2. Maurice Béjart.....	56
2.3. Corpul.....	66
2.3.1. Corpul dansatorilor între estetică și performanță.....	66
2.3.2. Corpul psihic.....	71
2.3.3. <i>Ballet du XXe siècle</i> și <i>Béjart Ballet Lausanne</i> . Rolul inteligenței emoționale și intuitive în <i>performance</i> -ul colectiv	74
2.3.4. Jorge Donn. Apollo și Dionysos	79
2.4. Spațiul coregrafic. Elaborare și eliberare	82
2.4.1. Spațiul de studii	84
2.4.2. Spațiul scenic	86
2.4.3. Spațiile neconvenționale	88

2.5. Mișcarea coregrafică	90
2.5.1. Impuls. Gest. Mișcare. Emoție.....	94
2.6. Temele creației béjartiene	96
2.6.1. Mitul și ritualul coregrafic	98
2.6.2. Conotații ale simbolisticii béjartiene. Eul biografic, eul creator.	106
2.6.3. Valențe teatrale în opera béjartiană	110
Concluzii	114
CAPITOLUL 3. Analiza procesului creator în coregrafia contemporană	116
3.1. Introducere	116
3.2. Poetica dansului	128
3.2.1. Fazele procesului de creație coregrafică.....	131
3.2.2. <i>Pattern</i> -uri coregrafice.....	136
3.2.3. Pina Bausch. <i>Tanztheater</i> - tipologia personajelor.....	139
3.2.4. Crystal Pite. Polifonia și dominoul corporal.....	150
3.2.5. Nacho Duato. Filosofia socială și relațiile interumane.....	157
3.2.6. Akram Khan. Regenerarea stilului <i>Kathak</i> - de la prometeismul social la activismul politic	163
3.2.7. Ohad Naharin. Stilul <i>Gaga</i> . Batsheva Dance Company.....	173
3.2.8. Edward Clug. Realitate individuală, metaforă, concept	193
3.3. Despre spectator.....	212
3.3.1. Recenzii coregrafice	217
CONCLUZII	229
REZUMAT	233
ABSTRACT.....	235
RESUMÉ	237
BIBLIOGRAFIE.....	239
WEBOGRAFIE	248
ANEXE	252
ANEXA 1.....	252
ANEXA 2.....	253

Table of contents

ARGUMENT.....	5
CHAPTER 1. Bodily aesthetic landmarks from the ancient ritual to the ballet performance.....	11
1.1. Aesthetic and artistic perspectives in Greek antiquity.....	11
1.1.1. Ancient myth and ritual.....	12
1.1.2. The golden age. Platonic fortress - the space of human perfection.....	16
1.2. Bodily emancipation.....	20
1.3. <i>Arte dell'ingegno</i>	26
1.4. Noverrian heritage.....	31
1.5. The ballet performance - the aesthetic apotheosis of classical dance.....	35
1.5.1. Poses of femininity in choreographic romanticism.....	39
1.5.2. Metaphor, symbol, metamorphosis in romantic ballets.....	42
1.6. The body. Poetic expression of movement.....	45
Conclusion.....	51
CHAPTER 2. Choreographic portrait – Maurice Béjart.....	53
2.1. Introduction.....	53
2.2. Maurice Béjart.....	56
2.3. The body.....	66
2.3.1. The body of the dancers between aesthetics and performance.....	66
2.3.2. The psychic body.....	71
2.3.3. <i>Ballet du XXe siècle</i> <i>si Béjart Ballet Lausanne</i> . The role of emotional and intuitive intelligence in collective performance.....	74
2.3.4. Jorge Donn, Apollo and Dionysus.....	79
2.4. The choreographic space. Development and release.....	82
2.4.1. The study space.....	84
2.4.2. The scenic space.....	86
2.4.3. The unconventional spaces.....	88
2.5. Choreographic movement.....	90
2.5.1. Impulse. Gesture. Motion. Emotion.....	94
2.6. The themes of béjartian creation.....	96
2.6.1. The myth and choreographic ritual.....	98
2.6.2. The connotations of béjartian symbolism. The biographical self, the creative self.....	106
2.6.3. Theatrical values in béjartian opera.....	110
Conclusion.....	114
CHAPTER 3. Analysis of the creative process in contemporary choreography.....	116

3.1. Introduction.....	116
3.2. The poetics of dance.....	128
3.2.1. The phases of the choreographic creation process.....	131
3.2.2. Choreographic <i>patterns</i>	136
3.2.3. Pina Bausch. Tanztheatre – typology of characters.....	139
3.2.4. Crystal Pite. The polyphony and bodily domino.....	150
3.2.5. Nacho Duato. The social philosophy and interpersonal relations.....	157
3.2.6. Akram Khan. The Regeneration of <i>Kathak</i> style - from social Prometheanism to political activism.....	163
3.2.7. Ohad Naharin. The <i>Gaga</i> style. Batsheva Dance Company.....	173
3.2.8. Edward Clug. Individual reality, concept metaphor.....	193
3.3. About the spectator.....	212
3.3.1. Choreographic reviews.....	217
CONCLUSION.....	229
SUMMARY.....	233
ABSTRACT.....	235
RESUMÉ.....	237
BIBLIOGRAPHY.....	239
WEBOGRAPHY.....	248
APPENDICES.....	252
APPENDIX 1.....	252
APPENDIX 2.....	253

CUVINTE CHEIE – KEY WORDS

Corp, spațiu, mișcare, coregraf, coregrafie, creator, creație, spectator.

Body, movement, space, choreographer, choreography, creator, creation, spectator.

SINTEZE

Teza de doctorat *Constante fundamentale în coregrafia contemporană: corp - spațiu – mișcare* și-a propus un itinerariu interdisciplinar și transdisciplinar, pornind de la istoria civilizației antice grecești până în secolul XXI. Am considerat această abordare necesară și semnificativă din câteva perspective.

Dansul este cea mai veche formă de comunicare a omului, de raportare la primordialitatea ființei, iar funcțiile sale au tradus prin corporalitate, de-a lungul secolelor, expresia vieții sociale. Ele s-au modelat și remodelat, sub influența unor contexte culturale – istorice și a factorilor stilistici specifici acestora. Numeroși artiști au impulsivat prin viziunea lor evoluția dansului ca artă de sine stătătoare.

Primul capitol intitulat *Repere estetice de la ritualul antic la spectacolul de balet*, se concentrează pe o analiză a genezei dansului, corelată cu aspecte istorice, ontologice, antropologice, filosofice, religioase, estetice și culturale din sfera artelor vizuale, muzicale și literare. Cunoașterea interacțiunilor generale care s-au realizat între diversele zone culturale de-a lungul civilizației umane și cunoașterea fenomenelor culturale care au contribuit la procesul de evoluție a artei coregrafice devine o condiție sine qua non. Acestea și-au modelat principiile în funcție de tendințele fiecărei epoci. Interesul pentru arta dansului a apărut mult mai târziu, deși primele dovezi datează din neolitic.

Dansul în formele sale ritualice, de vânătoare, războinice, magice de fecunditate din comuna primitivă, s-a regăsit în reprezentări mai rafinate în societățile antice. În secolele următoare, emanciparea societăților europene aduce o reconsiderare a dansului, acesta fiind receptat doar ca mod de dezvoltare a prestigiului curților nobiliare și aristocratice sau ca instrument al puterii.

Contextul istoric al romantismului a fost unul zbuciumat în întreaga Europă, cu forme diferite de la un spațiu la altul și de o varietate copleșitoare. Manifestarea sa profundă a generat transformări fundamentale și în evoluția și percepția artei coregrafice. O dată cu nașterea formulei estetice de *balet blanc*, artă coregrafică își câștigă tot mai mult interesul în cercurile elitelor intelectuale, dar și în rândul publicului. Dar cea mai importantă etapă a baletului romantic a fost influențată și dominată de concepția artistică a coregrafului francez Marius Petipa a cărui activitate prolifică s-a desfășurat în spațiul rus. Datorită viziunii sale spectacolul de balet își desăvârșește forma estetică și structura coregrafică, care s-au perpetuat și rămâne o formulă viabilă și de succes până în zilele noastre.

Începând cu secolul al XX-lea și, cu precădere în secolul al XXI-lea (un secol puternic tehnologizat și axat pe consumerism), corpul, spațiul, mișcarea le întâlnim într-o perpetuă explorare, prin care dansatorii devin trupuri-oglinzi ale unor realități complexe, iar consumatorii de artă sunt provocați nu doar să foreze până la adâncimea unor rădăcini afective, dar și să realizeze, nolens-volens, legătura cognitivă cu *hic-nunc*-ul scenei contemporane. Mișcarea canonică se revoltă în forme și spații care sfidează convențiile artistice. Coregrafii de dans contemporan nu se mai focusează pe estetica corporală a dansatorilor, ci pe forța expresivă a mișcărilor de dans, care sunt purtătoare de metafore și simboluri.

Cele trei constante fundamentale, corpul, spațiul și mișcarea, s-au influențat reciproc, manifestându-se ca o unică entitate organică, ce a fost valorificată în multiplele procese creatoare de către coregafi, interpreți, scenografi.

Capitolul al doilea este dedicat celebrului coregraf francez Maurice Béjart a cărui biografie și activitate prolifică în multiple ipostaze: de dansator, coregraf, pedagog, regizor, scriitor au marcat profund dansul modern contemporan european și cel internațional. Anii 1960 au reprezentat pentru arta coregrafică, o perioadă în care ideile inovatoare s-au făcut vizibile pe tărâmul dansului. Acesta a

fost momentul în care Maurice Bejart se face remarcant în lumea dansului. Alegerea acestuia nu a fost întâmplătoare deoarece el a întruchipat în istoria dansului arhetipul artistului total, a promovat spectacolul total, valorificându-și întregul potențial artistic și solida pregătire intelectuală în promovarea artei coregrafice timp de patru decenii. Întreaga sa operă reflectă principiile după care s-a ghidat în munca sa creativă care i-a adus prestigiu internațional împreună cu cele două mari companii de balet pe care le-a fondat. Ballet du XXe siècle și Béjart Ballet Lausanne au constituit autentice laboratoare coregrafice, în cadrul cărora s-au produs fascinante procese de creație.

Bejart și-a plămădit baletul după principiile clasice moștenite de la mentorii săi. Stilul său versatil (a glisat de la stilul clasic care a fost baza arhitecturilor coregrafice, la dansul neoclasic, de caracter, la dansul modern contemporan) adaptându-l în funcție de temă, muzică, personalitatea interpreților, îmbogățind-o cu note de originalitate. El nu și-a propus să modifice fundamental mijloacele de expresie ale dansului, dimpotrivă le-a valorificat în concepte și spectacole elaborate pe o estetică modernă. Opera sa se constituie ca o expresie a realității epocii, cu toate implicațiile ce decurg din ea: speranțele sau angoasele sunt expresia proprie mitologiei a traseului creator și spiritual pe care l-a urmat neobosit.

A promovat imaginea tinerilor dansatori cu naturalețea lor, aceștia devenind simboluri ale tinerilor în lume. Bejart a fost multietnic, multicultural, calitate oglindită în valorile sale artistice, etice, sociale și politice care au fost vectori constanți în amplul său proces de creație ce l-a avut pe spectator în centrul universului coregrafic.

Capitolul al treilea intitulat *Analiza procesului creator în coregrafia contemporană* aprofundează aspecte ce țin de totalitatea factorilor umani, fizici și psihici, și de altă natură ce contribuie la declanșarea procesului creator, acesta urmând diverse etape personalizate, logice sau intuitive, până la materializarea sa în spațiul scenic

Fazele sale au fost studiate de-a lungul secolelor, iar începând cu secolul al XIX-lea până în zilele noastre, constatăm că acest fenomen a luat amploare. Atât psihologi, psihanalisti dar mai cu seamă artiști au explicat acest fenomen fascinant care produce acte artistice, deseori geniale. Cele mai autentice mărturii și dovezi în această privință vin de la artiștii implicați în cadrul sisificului drum, iar operele lor artistice oglindesc personalitatea lor originală, stilul care i-a consacrat, principiile după care se ghidează în munca cu propriul corp și cu cel al dansatorilor pe care îi modelează.

Atenția noastră în acest context este dedicată cu precădere genului dansului contemporan așa cum transpare în tema de cercetare și datorită faptului că în ultimele decenii acesta a devenit unul dintre cele mai vizionate și apreciate forme de exprimare artistică. Diversificarea formelor de limbaj coregrafic devenind un scop în sine a determinat și o redirectionare a interesului publicului de la zona academică a baletului spre zona liberei exprimări.

Activitatea artistică a șase coregrafi internaționali, reprezentanți a trei generații: Pina Bausch Crystal Pite, Nacho Duato, Akram Khan, Ohad Naharin și Edward Clug (care, cu excepția coregrafei germane, sunt omniprezenți pe scenele internaționale) reprezintă nucleul acestui ultim capitol. Pentru coregrafi este primordial atât drumul parcurs până la finalizarea unui proces de creație dar și imaginea de ansamblu al actului artistic elaborat în concordanță cu propriul sistem interior și exterior de creație ce relevă de cele mai multe ori nevoia unui periplu spiritual, a unei experiențe ce se dorește a fi trăită în comunitate și comuniune. Câteva din creațiile lor pe care le-am evaluat ca fiind reprezentative le-am integrat ca *pattern*-uri concrete de producție coregrafică. Originalitatea lor decurge din stilul personal prin care toate elementele definitorii artei coregrafice sunt integrate într-o operă: concept, idei, forme corporale, limbaj coregrafic, repertoriu psiho-emoțional, construcția spațială, muzică, scenografie, design light.

Dacă Maurice Bejart a fost un filosof al mișcării, Pina Bausch a fost un psiholog al mișcării. Prin intermediul formulei estetice *tanztheater*, Pina dă alte conotații mișcării coregrafice pe care o supune austerității. Vocabularul corporal devine privat de tehnică și subordonat unui repertoriu emoțional, gestual în puternică conexiune cu realitatea universului intim.

Nacho Duato s-a relevat ca fiind arhitectul relațiilor sociale, axându-se în creațiile sale infuzate de spiritul latin, pe o puternică conexiune între partenerii de scenă, ce oglindesc multiplicarea formelor de comunicare în toate tipurile de comunități de la cea renașcentistă la cea contemporană

Pe canadianca Crystal Pite o putem desemna promotoarea sintezei dintre corp și suflet. În coreografiile sale mișcarea corporală a dansatorilor fuzionează cu energia interioară care devine motorul întregii acțiuni corporale. Corpurile dansatorilor devin în spațiul scenic un singur instrument a cărui structură se manifestă și metamorfozează în cele mai creative dominouri coregrafice.

Coregraful Akram Khan născut în Anglia, datorită rădăcinilor sale asiatice a părinților valorifică și regenerează stilul străvechi tradițional *kathak* pe care deseori îl transformă într-un mijloc de activism social și politic. Vocabularul său coregrafic nu se subordonează unei structuri coregrafice complexe, tocmai ca mesajul să-și atingă scopul

Ohad Naharin este considerat de specialiști unul dintre cei mai importanți coregrafi ai timpurilor noastre. El este creatorul tehnicii de dans bazată pe mișcarea primordială cunoscută sub numele de *gaga* o tehnică pe care a făcut-o accesibilă și amatorilor de dans. Artistul israelian, cu o bogată experiență pe tărâmul dansului contemporan american, a pus bazele uneia dintre cele mai faimoase companii internaționale, Batsheva Dance Company. Aceasta promovează concepte coregrafice ce valorifică tradițiile evreiești dar și aspecte cu care se confruntă societatea modernă.

Artistul român Edward Clug reprezintă pentru arta coregrafică contemporană un inovator al limbajului coregrafic. O nelipsită prezență în cele mai importante spații culturale internaționale, artistul a creat valoroase spectacole și *performance*-uri apreciate de specialiști. Demersurile sale cvasi-integratoare pentru parcursul semantic realitate-metaforă-concept, exprimă un apetit pentru transferul din spațiul scenic spre spectator al unor mesaje ce provoacă publicul cult sau neinițiat la dialoguri reflective.

În epoca modernă, a conta pe colaborarea cu spectatorii, cu observatorii este un lucru fundamental pentru validarea proceselor de creație literare, muzicale, coregrafice sau plastice. Aceștia sunt cei care decid în ultimă instanță succesul unei opere de orice gen. Verdictul, judecata estetică, depind de cultura personală, de statutul social, de experiența psihologică, de asociațiile spontane. Am considerat mai mult decât esențial integrarea unui subcapitol dedicat spectatorilor fiindcă, încă din Antichitate rolul lor și implicarea lor a fost substanțială în evoluția culturii universale. Fie că au susținut financiar actele de creație, deseori influențând stilurile artistice, ignorarea lor nu e posibilă când tratăm subiecte ce țin de criteriile ale calității în artă.

Recenziile estetice de la finalul lucrării au integrat pe lângă opiniile de specialitate și implicarea consumatorilor de artă coregrafică proveniți din diverse medii profesionale, subliniind rolul pe care aceștia îl pot avea în a stabili criteriile unei creații de calitate după cum am subliniat anterior.

Un act coregrafic își atinge menirea dacă toate componentele sale umane și materiale formează o structură organică, unică, raportată la varietatea reacțiilor spectatorilor care se identifică cu el în funcție de realitatea personală. Arta coregrafică în esența ei a parcurs drumul spre excelență prin scrierile de genialitate și intuiție ale artiștilor și dimensiunea emoțională și la fel de creativă a spectatorilor.

ABSTRACT

The PhD Thesis *Constants in contemporary choreography: body-space-movement* proposes an interdisciplinary and transdisciplinary itinerary, starting from the history of the ancient Greek civilization up until the 21st century. I thought it was a necessary and significant approach from several perspectives.

Dancing is the human's oldest means of communication, of relating to the primordially of the being, and its functions have translated, along the centuries, the expression of social life through corporeality. These functions have modelled and remodeled themselves, under the influence of cultural and historical contexts and their characteristic stylistic factors. Numerous artists have impelled, through their vision, the evolution of dancing as an art in its own right.

The first chapter entitled *Aesthetic benchmarks from the ancient ritual to the ballet performance* focuses on an analysis of the genesis of dancing, correlated with historical, ontological, anthropological, philosophical, religious, aesthetical and cultural aspects belonging to the visual, musical and literary arts. Knowing the general interactions between these cultural fields throughout the human civilization and knowing the cultural phenomena that contributed to the evolutionary process of the choreographic art becomes a sine qua non condition. These have generated principles according to the trends of each era. The interest in dancing appeared much later, although the first evidence date back to the Neolithic.

Dancing, in its ritualistic, hunting, warrior, magical, of fertility forms from the primeval space has found itself in more refined representations in ancient societies. During the following centuries, the emancipation of the European societies brings about a reconsideration of dancing, being perceived solely as a modality to develop the prestige of noble courts or as an instrument of power.

The historical context of the romantic period was tumultuous all over Europe, manifesting itself differently in different parts of Europe and being of an overwhelming stylistic diversity. Its profound manifestation generated fundamental changes in the perception of the choreographic art as well. With the birth of the aesthetic formula *balet blanc*, choreographic art becomes of interest to the intellectual elite and to the audience. But the most important stage of romantic ballet was influenced and dominated by the French choreographer Marius Petipa, whose prolific activity took place in the Russian cultural space. Due to his vision, the ballet performance perfect its aesthetic shape and choreographic structure, which perpetuated, surviving as a viable and successful formula until now.

Starting from the 20th century, and especially in the 21st century (highly technologized and focused on consumerism), the body, the space, the movement are in a perpetually exploratory state, by means of which the bodies of the dancers become mirrors of some complex realities, and art consumers are challenged not only to drill until they reach the roots of artistic emotions, but also to acknowledge, nolens-volens, the cognitive connection to the hic-nunc of the contemporary stage. The canonic movement rebels in forms and spaces that defy artistic conventions. Contemporary dance choreographers do not focus on the bodily aesthetic of the dancers anymore, but on the expressive force of the dance movements, which carry metaphors, symbols, stylistic marks of a profoundly reflective, social manifest message.

The three fundamental constants, body, space and movement have influenced each other, manifesting as a unique, organic entity, which was fructified in the multiple creative processes of choreographers, interpreters and scenographers.

The second chapter is dedicated to the famous choreographer Maurice Béjart, whose biography and prolific activity as a dancer, choreographer, pedagogue, director, writer has essentially marked modern, contemporary European and international dance. The 1960s were a

period in which the innovative ideas have become visible in the world of dancing, the choreographic art. This was the moment when Maurice Béjart stood out in the field of dancing. Choosing him was not a matter of chance, as he embodied the archetype of the complete artist in the history of dance, promoted the complete performance, fructifying his complete artistic potential and solid intellectual training in promoting choreographic art for four decades. His entire creation is a reflection of the principles that guided his creative work, which brought international prestige, together with the two ballet companies he founded. Ballet du XXe siècle and Béjart Ballet Lausanne were authentic choreographic laboratories, being the place of birth for fascinating artistic processes.

Béjart created his ballets according to the classical principles he inherited from his mentors. His versatile style (he glided from the classical style, which was the basis of choreographic architectures to the neoclassical, of character, towards modern contemporary dance), he permanently adapted his work according to the theme, music, personality of the interpreters, enriching it with touches of originality. His aim was not to fundamentally modify the means of expression of dancing, but to enrich it with concepts and shows which were elaborated on a modern aesthetic. His work is a mirror for the reality of his era, with all its implications: the hopes or anguishes are the expression of the mythology of the creative and spiritual journey he relentlessly embarked on.

He promoted the image of young dancers with their naturalness, the dancers symbolizing young people from all over the world. Béjart was multiethnic, multicultural, his socio-cultural experience reflected in his artistic, ethical, social and political values, which were constant vectors in his ample creative process, a process during which the spectator occupied a privileged position in the center of his choreographic universe.

The third chapter, entitled *Analysis of the creative process in contemporary choreography* deepens aspects related to the totality of human, physical and psychological factor and other types of factors that contribute to triggering the creative process, this process going through several logical or intuitive personalized stages until it materializes in the scenic space.

Its stages have been studied throughout the centuries, and beginning with the 19th century until today, we notice that this phenomenon has grown in size. Psychologists, psychoanalysts but especially artist have explained this fascinating phenomenon that produces artistic often brilliant acts. The most authentic testimonies and evidence come from the artists involved in this Sisif-like journey, and their works of art reflect their original personality, the style that made them famous, the principles they follow with their own bodies and that of the dancers they shape.

Our focus in this context is mostly dedicated to contemporary dance as it transpires in the research theme and due to the fact that in the last few decades it has become one of the most viewed and appreciated forms of artistic expression. The diversification of the forms of choreographic language has become a purpose in its own right and it also determined a redirection of the public interest from the academic field towards the area of free expression.

The artistic activity of six international choreographers, representing three generations: Pina Bausch, Crystal Pite, Nacho Duato, Akram Khan, Ohad Naharin și Edward Clug (they are omnipresent on international scenes, with the exception of the German choreographer), is the nucleus of this final chapter. For choreographers, these two things are primordial: the journey made until they reach the final stage of the creative process and the overview of the artistic act

That is elaborated in accordance with their own inner and outer creative system that oftehn reveals the need for a spiritual periplus, an experience that needs to be lived as part of a community and in communion. Some of the works I have evaluated as representative are integrated as concrete patterns of choreographic production. Their originality stems from the personal style by which all the defining elements of choreographic art are integrated in a work of art: concept, ideas, bodily shapes,

choreographic language, psycho-emotional repertoire, spatial construction, music, scenography, light design.

If Maurice Bejart was a philosopher of movement, Pina Bausch was a psychologist of movement. By means of the aesthetic formula *tanztheater*, Pina gives different connotations to choreographic movement, which she submits to austerity. The body language becomes deprived of technique and subordinated to an emotional repertoire, gestural in strong connection to the reality of the private universe.

Nacho Duato proved to be an architect of social relations, focusing on a strong connection between the stage partners to create works of art infused with the Latin spirit, that reflect a multiplication of the means of communication in all types of communities, from the Renaissance to the contemporary.

Canadian Crystal Pite can be considered the promoter of the synthesis between the body and the soul. In her choreographies, the moves of the dancers fuse with their inner energy, which becomes the engine of the bodily action. The bodies of the dancers become one single instrument whose structure manifests and metamorphoses into the most creative choreographic dominos.

Choreographer Akram Khan, born in England, fructifies and regenerates his ancient traditional style kathak, which he often turns into a method of social and political activism. He manages to do that due to the Asian roots of his parents. His choreographic vocabulary is not subordinated to a complex choreographic structure in order for the message to fulfill its aim.

Ohad Nharin is considered to be one of the most important choreographers of our times. He is the creator of the dancing technique based on the primordial move called *gaga*, a technique he made accessible even to dance amateurs. The Israeli artist, with a vast experience in the field of American contemporary dance, laid the foundation of one of the most famous international companies, Batsheva Dance Company. It promotes choreographic concepts that fructify the Jewish traditions and aspects that modern society has to face.

The Romanian artist Edward Clug is an innovator of choreographic language to the contemporary choreographic art. A customary presence in the most important international cultural spaces, the artist created valuable shows and performances which were appreciated by specialists. His quasi-integrative endeavors made throughout his semantic reality-metaphor-concept journey express an appetite for the transfer of certain messages that challenge the intellectual audience or the audience that is not initiated in reflective dialogues, of certain messages from the stage to the spectator.

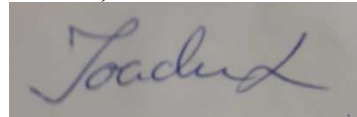
In the modern era, counting on the collaboration with the audience, the observers is essential in order to validate the creative literary, musical, choreographic, fine art processes. They are the ones who ultimately decide whether a work of art of any kind is successful or not. The verdict, the aesthetic judgement, depend on their personal culture, their social status, their psychological experience and spontaneous associations. I thought it was essential to integrate a subchapter dedicated to spectators because, ever since the Antiquity, their role and implication was substantial in the evolution of universal culture. Whether they financially supported creative acts, often influencing the artistic styles, ignoring them is not possible when analyzing topics related to the qualitative criteria in arts.

The aesthetic reviews from the final part of the thesis have integrated the opinions of specialists and the involvement of choreographic art consumers belonging to different professional environments, emphasizing the role they can have in establishing the criteria of a quality creation, as I previously mentioned.

A choreographic act achieves its purpose if all its human and material components form an organic, unique structure in relation to the variety of the reactions of the spectators that identify

with it according to their personal reality. Choreographic art, in its essence, has traveled its way to excellence by means of the flashes of genius and intuition of the artists and the emotional dimension of the spectators.

Doctorand,
Luminița Toader

A rectangular box containing a handwritten signature in blue ink. The signature is written in a cursive style and appears to read 'Toader'.